

Demokratska kontrola i parlamentarni nadzor nad odbranom i sigurnošću

U skladu sa svojim mandatom i relevantnim obavezama država članica OSCE-a, Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini (Misija) pruža podršku Bosni i Hercegovini (BiH) u unapređenju rukovođenja sektorima odbrane i sigurnosti, putem jačanja demokratske kontrole i parlamentarnog nadzora nad Oružanim snagama BiH (OS BiH), kao i nad sigurnosnim i obavještajnim agencijama u BiH. U tom cilju, Misija pomaže tijelima vlasti, civilnom društvu i drugim akterima da na održiv način povećaju svoje kapacitete za nadzor nad cjelokupnim djelovanjem oba sektora, povećaju nivo odgovornosti i promovišu transparentnost. To se naročito odnosi na pružanje podrške tijelima za parlamentarni nadzor na državnom nivou u njihovom radu na uspostavljanju zakonskih parametara, usvajanju budžeta, nadzoru sigurnosnih aktivnosti i zaštiti ljudskih prava vojnika OS BiH.

Ključni izazovi

Iako Zakon o parlamentarnom nadzoru koji je donijela Parlamentarna skupština BiH (2018. godine) i Zakon

o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH (2009. godine) pružaju snažnu zakonodavnu osnovu za nadzor koji vrše Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Parlamentarne

skupštine BiH (PS BiH) i Ured parlamentarnog vojnog povjerenika, postoji potreba za jačanjem njihove uloge i smanjenjem nivoa političkog uplitanja u njihov rad.

Nedostatak materijalnih resursa i stručnog osoblja u Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH i Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika predstavlja prepreku njihovoj sposobnosti da doprinesu parlamentarnom nadzoru sektora sigurnosti i odbrane unutar okvira njihovih propisanih mandata. Na primjer, Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika još uvijek nedostaje funkcionalna baza podataka koja bi mu omogućila da prati dešavanja i napredak u oblasti za koju je nadležan. Na to se nadovezuje manjak saradnje i povjerenja između tijela za parlamentarni nadzor

i sigurnosnih i odbrambenih institucija, civilnog društva, akademske zajednice i medija.

Ti nedostaci, od kojih je većina identifikovana u nalazima nezavisne procjene stanja koja je provedena pod pokroviteljstvom Misije, su (1) usporavanje tempa usvajanja ključnih zakona u sektorima odbrane i sigurnosti, te (2) za rezultat imaju nedovoljan stepen provedbe zaključaka i preporuka Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost i parlamentarnog vojnog povjerenika, naročito onih koji u velikoj mjeri zavise od političke volje. Na primjer, tokom četvorogodišnjeg perioda obuhvaćenog tom procjenom stanja, akteri sa izvršnim ovlaštenjima u sektorima odbrane i sigurnosti su realizovali u potpunosti manje

od 30% takvih zaključaka i preporuka Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost.

Uloga Misije

Kao dio procesa reforme odbrane u BiH, Misija je odigrala suštinsku ulogu u pružanju pomoći uspostavljanju Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost PS BiH i Zajedničke komisije PS BiH za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH 2003. godine, kao i Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika 2009. godine. Misija je takođe pomogla PS BiH da otvori radno mjesto stručnog savjetnika unutar Sekretarijata Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost, koji sada savjetuje članove Komisije i parlamentarnog vojnog povjerenika.

Podrška OSCE-a jačanju parlamentarnog nadzora u BiH se pruža u skladu sa ključnim principima i obavezama koje proističu iz OSCE-ovog Kodeksa ponašanja u vojnopoličkim aspektima sigurnosti. Taj ključni normativni dokument predstavlja osnovu ne samo za osiguravanje djelotvorne demokratske kontrole vojnih, paravojnih i snaga unutarnje sigurnosti, obavještajne službe i policije, nego i za garantovanje odobrenja troškova za odbranu i sigurnost od strane zakonodavnog tijela. Napredak u toj važnoj oblasti dobrog upravljanja direktno doprinosi provedbi Programa reformi BiH.

Misija je jedan od ključnih međunarodnih partnera Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost i parlamentarnog vojnog povjerenika i radi

na unapređenju njihove suštinske nadzorne uloge. Na primjer, omogućavajući periodične posjete ta dva tijela komandama i jedinicama OS BiH, kao i policijskim agencijama na državnom nivou, Misija im pomaže da prikupe najnovije informacije i da ocijene stepen provedbe njihovih zaključaka i preporuka.

Kao dio pomoći pružene izgradnji kapaciteta Sekretarijata Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost, Misija omogućava posjete njihovog osoblja tijelima za parlamentarni nadzor u drugim državama članicama OSCE-a. Te razmjene iskustava uključuju razgovore o regionalnim dešavanjima, trendovima i inicijativama u parlamentarnom nadzoru sektora odbrane i sigurnosti i omogućavaju planiranje budućih aktivnosti. Posjete omogućavaju Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost i njenom Sekretarijatu da doprinesu parlamentarnom dijalogu i saradnji u regionu putem pojačane međuparlamentarne saradnje i razmjene najboljih primjera iz prakse.

Naredni koraci

U svjetlu važnosti funkcionalnog i demokratski odgovornog sektora odbrane i sigurnosti za stabilnost i mir, Misija će intenzivirati pružanje podrške jačanju parlamentarnog nadzora sigurnosnih i odbrambenih kapaciteta u BiH.

Podrška Misije Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost i parlamentarnom vojnom povjereniku će uključivati: omogućavanje njihovih posjeta za procjenu

stanja u vojsci, policijskim i drugim sigurnosnim agencijama i lokacijama u BiH, upoznavanje članova Komisije sa relevantnim pravnim i strateškim okvirom i jačanje saradnje između zakonodavnih i izvršnih tijela vlasti u BiH. Takva podrška će doprinijeti poboljšanju stepena provedbe preporuka koje su tijela za parlamentarni nadzor uputila institucijama izvršne vlasti. To će takođe osnažiti njihovu ulogu u osiguravanju da dovoljna finansijska sredstva budu dodijeljena za provedbu relevantnih strategija.

Zajedno sa drugim izvršnim tijelima OSCE-a i Parlamentarnom skupštinom OSCE-a, Misija će potpomoći regionalnu saradnju i dijalog između tijela za parlamentarni nadzor nad odbranom i sigurnošću, između ostalog i putem uspostavljanja stalne platforme za strukturiranu razmjenu mišljenja između komisija za sigurnost i odbranu. Takva platforma bi omogućila razmjenu najboljih primjera iz prakse, kao i razgovor o savremenim i novonastalim prekograničnim sigurnosnim prijetnjama i izazovima, uključujući organizovani kriminal i korupciju, terorizam, širenje naoružanja, neregularne migracije, trgovinu ljudima te prirodne i druge katastrofe.

Za više informacija
skenirajte QR kod.

